

V povídání SLOW MOMENTS IV. se paní Danuše Siering z Černé labutě mj. ptá, zda se v dnešní době, kdy třetina lidstva nemá co jíst, třetina nemá střechu nad hlavou a ten zbytek si myslí, že má krizi, dají sehnat peníze na charitu. „Dají,“ říká výkonná ředitelka nadace Konto Bariéry, Mgr. Božena Jirků. „Protože naštěstí ještě stále existují lidé, kteří jsou ochotni podělit se.“

Do kavárny jsem vstoupila minutu před devátou. „Dáma už na vás čeká, vzadu v rohu,“ oznámila mi obsluha. Všechny stoly byly obsazené; opravdu tak moc Pražanů chodí na snídani? Ale přesto jsem ji poznala hned. Zvědavé oči, energická aura, která naplňuje prostor. Tak s ní tedy nuda určitě nebude. A měla jsem pravdu. Vodopád jejích myšlenek, který rychlým tempem doprovází její slova, nutí posluchače být neustále ve střehu. Jí neuteče nic a na všechno má zajímavou a hbitou odpověď.

Uvěřila jsem jí i větu, když řekla, že pracuje velmi ráda a že by vlastně chtěla dělat charitu každý den. Jen jednou jsem ji přivedla k hlubšímu zamyšlení. „Já vím, jak můžete dělat charitu každý den a pomoci ještě více lidem u nás. Právě Vy! A nestojí to ani moc peněz.“ Podívala se na mě s otazníkem v očích. A tak jsem jí bez okolků svůj názor řekla...

Do kavárny jsem vstoupila minutu před devátou. „Dáma už na vás čeká, vzadu v rohu,“ oznámila mi obsluha. Všechny stoly byly obsazené; opravdu tak moc Pražanů chodí na snídani? Ale přesto jsem ji poznala hned. Zvědavé oči, energická aura plná pohybu, která naplňuje prostor. Tak s ní tedy nuda určitě nebude. A měla jsem pravdu. Vodopád jejích myšlenek, který rychlým tempem doprovázejí její slova, nutí posluchače být neustále ve střehu. Jí neuteče nic a na všechno má zajímavou a hbitou odpověď. Jak se vlastně člověk stane ředitelkou nadace?

„Já jsem byla redaktorka v televizi. A dodnes se mi stává, že když přijdu na jednání s manažery, tak mi řeknou: Jé, vy jste byla v Nad dopisy diváků! A já na to říkám: Ano a vy jste v té době chodil do školky.“ Teď si dokonce vzpomínám i já. Ano, tento hlas... ten přece znám! Jaká to tehdy byla doba?

V očích jí zajiskří plamének nostalgie. „Víte, já měla práci vždy aktuální a docela žhavou. A za svoji práci se nestydím a na svůj život nežehám. My jsme žili v nějaké době, do té doby jsme patřili a nemůžeme se tvářit, že jsme to nebyli my. A fakt je, že my jako redaktori v televizi jsme museli být i v té straně. Ale je něco, čeho opravdu lituji. Já jsem byla vždycky hubatá, já jsem byla vždycky rebel – ale málo... málo! My jsme si neuměli představit, že se to někdy změní, že se to může zlomit. A co člověk? Bál se. Ano, báli jsme se, že nás vyhodí, že přijdeme o zamilovanou práci.“

Má význam teď vykládat něco o józe? Ale proč to nezkusit? „Jestli dovolíte, když říkáte ‚báli jsme se‘... Bát se znamená mít strach. Patanjali, který je považován za otce jógy, říká, že podkladem lidského jednání jsou pouze dvě emoce – strach a láska. Zatímco láska nás žene dopředu, strach je naší překážkou, naší největší brzdou v životě. Protože strach v nás všechno tak sevře, že nejsme schopni udělat zásadní krok. A i když ho uděláme, děláme ho s přesvědčením, že to nemusí dobře dopadnout a ono to často opravdu nedopadne, protože my jsme tu negativní informaci už předem vyslali do prostoru.“

„Paní Danuše, tak to já bych vás potřebovala. Já chodím na jógu a nedokážu se vůbec odpoutat od těch denních problémů. Tam na konci řekne pan doktor Sedmík: Tak dámy, lehnete si, odpoutáme se a pak nám dlouze vykládá o uvolnění a já myslím na to, co se děje v nadaci, jestli všechno zvládnou...“

Jak dobře její problém znám. Existuje nespočetně mnoho způsobů uvolnění. Někdo se vykřičí na fotbale, někdo jde na golf, jiný sám rybaří. „Já vám povím, co mě pomáhá. Mám ráda ticho. A když pak medituji, soustředím se a počítám svůj dech. Pomalu do čtyř nádech, pomalu do šesti výdech. I když vím, že to nezvládnou ani půl hodiny jako ostatní... Ale aspoň na chvíli, na pár minut se odreaguji. Protože při tom počítání dechu jsem aspoň na chvíli sama se sebou. To je velmi těžké. Je to okamžik, kdy sama sobě říkám, že já jsem s Danuší. Ten dech, to jsem já, a až ten dech skončí, tak také Danuše někam odejde.“

Její přemýšlení přeruší má otázka. „Co vlastně říkají lidé kolem vás na vaši práci?“ Paní Jirků se šibalsky usměje. „A víte, že mě někteří obdivují a někteří mi vyčítají, že se můžu bavit třeba s Bakalou nebo Babišem?“ Ani ji nenechám dopovědět: „A proč ne?! Vždyť jste ženská do života. Co si myslíte, že ti chtějí mít vedle sebe kňouru, která na všechno s poklonou řekne ano pane, ne pane...?“

Pochvalu na své donátory si nenechá vzít: „Víte, to jsou lidé někdy kontroverzní, ale na druhé straně umějí podpořit dobrou věc. A tím si možná kompenzují to, že jsou trochu jiní.“ Přesně vím, kam míří, a s přesvědčením doplním: „Úspěšní lidé bývají často kontroverzní. A proč jsou kontroverzní? Protože nemají strach. Protože jdou do toho. Oni také vědí, že to nemusí vyjít, ale přesto do toho jdou pozitivně, protože té své myšlence věří!“

Znovu se ptám, jak se člověk stane ředitelkou nadace. Teď už trpělivě odpovídá: „Hned po revoluci se do tehdejšího Československa vrátil z emigrace pan František Janouch, který v 70. letech založil ve Švédsku Nadaci Charty 77 na podporu disidentů v Praze a nejen v ní. Požádal mě, zda bych mu pomohla s nadací u nás. To byl rok 1992. Nejdříve jsme spolu dokončili sbírku na Konto Míša. Já jsem vůbec nevěděla, jak se ta práce dělá. A jak jsem to dělala? Večer jsem si sedla k televizi a dívala jsem se, které firmy mají na obrazovce reklamy. Ty firmy jsem si napsala, ráno sekretářka vyhledala za Výbor dobré vůle Olga Havlová (paní Olga nám hodně pomáhala, měla jméno, byla to hvězda) – a takhle jsme získali 100 milionů korun na Konto Míša. Za ty peníze jsme koupili do České republiky první Leksellův gama nůž. Sběrka byla úspěšná. Získali jsme renomé, důvěru veřejnosti. Hned nato jsme si proto dovolili oslovit lidi s jiným problémem. Řekli jsme jim, že mezi námi žijí děti s handicapem. Zeptali jsme se v působivé reklamě, kterou si ještě dnes lidé pamatují: „Co všechno budou muset tyto děti udělat, abychom si jich všimli?“ Malý kluk na vozíčku se přitom maloval na klauna. Byla to velmi úspěšná akce. Z té doby máme dodnes přes 40 tisíc dárců, kteří Konto Bariéry už dvacet let každoročně podporují. Třeba malou částkou, ale pravidelně.“

V této souvislosti mě vždy zajímala otázka: „Co myslíte, ti lidé, co vám peníze věnují, proč to dělají? Jaké mají důvody?“ „To nevyzkoumám,“ odpoví paní ředitelka. „Například teď v sobotu jsme měli v TV pořad a lidé nám poslali 11 milionů. Proč to dělají?“ Nedám se: „Ale přesně na to se vás ptám! Kdo jiný mně tu otázku má zodpovědět?“

Nezvykle dlouho přemýšlí nad odpovědí. „Já to vidím takhle. Myslím, že společnost se pomalu mění a někteří lidé se chtějí o svůj úspěch podělit. Pak někdo pošle najednou třeba i sto tisíc. I to se stává... A potom existují lidé, kteří posílají třeba jen desetikorunové částky. Ale když je posílají léta, tak je vidět, že tomu projektu věří, že chtějí být jeho součástí. To je těch 40 tisíc našich pravidelných dárců, to je naše základna. A oni musí věřit, že s těmi penězi dobře hospodaříme, jinak by to přece nedělali. Dnes skoro všichni pláčou. Špatná doba... Já fakt ne. My jsme špatnou dobou zatím neprošli.“ *Klobouk dolů, madame...* Po chvilce dodává: „Já pracuji opravdu ráda. Neděláme charitu jeden den při benefičním televizním pořadu. Děláme ji opravdu každý den.“

Setkala se za ta dlouhá léta s tolika lidmi. Se stovkami lidí v různých životních situacích. Zajímá mě, jak by charakterizovala české lidi v dnešní době. „Víte, to je těžká otázka. Já myslím, že lidem dnes u nás chybí vzory. Dobré vzory. 28. 9. byl svatý Václav. Když převáželi jeho lebku, mě to tak vzalo... A uvědomila jsem si, že my jsme se tady léta tradicím vůbec neučili. Před tím tady žádné ikony nebyly a teď tady také nejsou. Kde lidé mají vzít ten svůj vzor? Tak co těm lidem můžeme dnes vyčítat?“

Její otázka u mě padá na úrodnou půdu. „Ale já jsem přesvědčená, že ty vzory tady dnes jsou. Jenom my je nevidíme, my je neslyšíme. Vy jste se přece ve vaší práci musela setkat s lidmi, o kterých byste si dovolila říct, že k těm vzorům patří!“ Její odpověď mě neuspokojuje: „Ano, já

takový lidi znám, ale třeba z Český Třebový.“ *Ale můžou být třeba z Horní Dolní, to přece nehraje žádnou roli!*

„Paní Jirků, vy jste právě řekla, že děláte charitu každý den. Já vám řeknu, co můžete udělat ještě – vylepšete tady aspoň trochu tu blbou náladu. Máte kontakty do mnoha sfér a také do médií, tak vytvořte půdu pro to, abychom se o těchto vzorech, o elitních lidech také my něco dozvěděli. Vytáhněte je na povrch, začněte je prezentovat na veřejnosti a ukažte nám, že mezi námi ještě stále existují lidé, kteří jsou nadprůměrně kvalifikovaní, a přitom mají vysoké zásady morálky a etiky. Udělejte pravý opak toho, co je nám servírováno denně v médiích. Vždyť já mám někdy pocit, že český národ sestává hlavně z Bartošových, Bémů, Grossů a Janoušků!“

Emoce sehrávají své. Můj zvýšený hlas ji však nezastraší a s klidem se zeptá: „Ale paní Danuše, jak ty lidi chcete vytáhnout? My každý měsíc rozdáme milion, to žádného novináře nezajímá, ale kdybychom milion ukradli, tak jsme hned na prvních stránkách.“

Odpověď nemusím hledat daleko. „Před pár dny byla u nás v Černé labuti v rámci podzimního festivalu slovenská expremiérka paní Radičová a v pořadu jen tak mimochodem řekla, že má pocit, že se v lidech začíná něco lámat a že v tom vidí něco jako naději na zlepšení. V diskusi byla tato nepatrná poznámka téměř hlavním tématem. Jak na to přišla? A kde jsou ti lidé? Jak dlouho potrvá, než i my tu změnu pocítíme? Paní Jirků, obdivuji nesmírně vše, co už jste zvládla, ale vaše každodenní charita by byla, kdybyste aspoň začali... Najděte způsob, jak propagovat lidi, kteří jsou v nějaké nadhodnotě k tomuto všemu okolo nás. Vždyť tady je tolik skvělých lidí!“ *Špína vyplave na povrch sama. Diamanty se musí vytěžit.*

Teď se mile pousmála a dodává: „Můj muž říká, tady už všichni jsou, Boženko, nikdo jiný už nepříjde, my je musíme hledat z těch, co tady jsou.“ Teď jsem spokojená i já. „Váš muž má svatou pravdu. Vždyť přesně o tom mluvím!“

Číšník nám přináší účet a já pokládám poslední otázku: „V listopadu budeme mít u nás v Galerii Černá labuť společně s panem Lipinou z Galerie La Famme výstavu ‚Český advent‘ a deset procent z prodeje obrazů půjde na Vaši nadaci. Můžete mi na závěr říci, co pro vás znamená advent?“

„Pro mně je advent například letos dost vypjaté období – 9. prosince pořádáme už 11. aukci děl českých výtvarníků ve prospěch Konta Bariéry. Jde o stovky obrazů, grafik i soch, takže těžká bude příprava, průběh i vypořádání celé akce. A doma? Samozřejmě nakupování dáreků, i když už nějaké tipy mám, ale stejně to nechám jako vždy na poslední dny. Doslova do Štědrého dne musí také dobře pracovat nadace, abychom přinesli radost co největšímu počtu žadatelů o pomoc. A to si každoročně říkám, že se zklidním, budu rozjímat. Odkládám to na příští rok.“

Já bych rozjímaní (*latinsky meditatio*) na příští rok neodkládala...